

346049 - به نامزدش پولی داده تا با آن برای مهریه‌اش طلا بخرد سپس نامزدی را فسخ کرده است

سوال

خواستگار به خانواده دختری که از او خواستگاری کرده بود پولی داده بود تا چند گرم طلای مورد توافق برای مهریه را بخرد و این طلا به عنوان مهر معجل (زودتر پرداخت شده) دو سال پیش از ازدواج بوده نه به عنوان هدیه. اما بعد از چند ماه یا پیش از به پایان رسیدن این دو سال، نامزدی فسخ شده است. آیا خواستگار می‌تواند این مالی را که داده پس بگیرد؟ با توجه به اینکه قیمت طلا ممکن است در این مدت کم یا زیاد شده باشد.

پاسخ مفصل

الحمدلله.

اولا:

اگر توافق کنند که این طلا مهریه معجل است نه هدیه - چنانکه در سؤال آمده - هرگاه نامزدی فسخ شود خواستگار حق دارد که همه مهریه را پس بگیرد، زیرا زن مستحق چیزی از مهریه نیست مگر در صورت عقد.

ثانیا:

اما این سؤال شما که آیا مقدار پول را بگیرد یا طلا را؟

پاسخ همانی است که در سؤال شما آمده است: «تا چند گرم طلای مورد توافق برای مهریه را بخرد».

این نشان می‌دهد که مهریه مقداری طلای مورد اتفاق بوده و شما پول را از باب وکالت در خرید طلایی که دوست دارند به آنها داده‌اید و این در سرزمین شما معمول است و این وکالت در صرف است (یعنی خریدن طلا با پول) که به اجماع علما جایز است.

ابن المنذر - رحمه الله - می‌گوید:

«همه علمایی که از آنان به یاد داریم بر این اجماع دارند که وکالت در صرف جایز است» (الإشراف: ۸ / ۳۱۲).

بر این اساس، اگر خواستگاری پیش از خریدن طلا فسخ شد وکالت هم پیش از تصرف در آن فسخ شده بنابراین باید همان

مقدار از پول بدون در نظر گرفتن قیمت طلا - کم شده باشد یا زیاد - به او برگردانده شود.

ابن قدامه - رحمه الله - می گوید:

«وکالت یک عقد جایز از سوی دو طرف است، موکل می تواند وکیل خود را هرگاه که خواست عزل کند و وکیل نیز می تواند خودش کنار برود؛ زیرا این اجازه در تصرف است و هر یکی از دو طرف می توانند آن را باطل کنند، همانطور که اگر اجازه دهد غذای او را بخورند.

همینطور این عقد با مرگ یکی از دو طرف یا دیوانگی کاملش باطل می شود و در این باره تا جایی که می دانیم اختلافی نیست» (المغنی: ۷/ ۲۳۴).

و اگر وکالت پس از خرید شدن طلا فسخ شده، حق او همان طلاست نه پولی که به آنان داده زیرا آنان طلا را به عنوان وکیل او خریده اند، انگار خود او مشتری است.

والله اعلم